C/2023/399

23.11.2023

P9_TA(2023)0075

Další represe proti běloruskému lidu, zejména případy Andrzeje Poczobuta a Alese Bjaljackého

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 15. března 2023 o dalších represích proti běloruskému lidu, zejména o případech Andrzeje Poczobuta a Alese Bjaljackého (2023/2573(RSP))

(C/2023/399)

Evropský parlament,

— s ohledem na svá předchozí usnesení o Bělorusku,

— s ohledem na Chartu Organizace spojených národů, Všeobecnou deklaraci lidských práv, Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, Úmluvu proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání a na všechny dalších úmluvy o lidských právech, jichž je Bělorusko smluvní stranou,

— s ohledem na závěry Evropské rady z 21.–22. října 2021,

— s ohledem na prohlášení místopředsedy Komise, vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Josepa Borrella ze dne 25. března 2021 o útocích na Svaz Poláků v Bělorusku, na jeho prohlášení ze dne 17. ledna 2023 o procesech s představiteli opozice a s novináři a na prohlášení ze dne 3. března 2023 o odsouzení Alese Bjaljackého a dalších obránců lidských práv, a rovněž s ohledem na prohlášení mluvčího Evropské služby pro vnější činnost ze dne 7. října 2022 o rozsudcích v procesech se zástupci nezávislých sdělovacích prostředků;

— s ohledem na zprávu vysokého komisaře OSN pro lidská práva ze dne 4. března 2022 o stavu lidských práv v Bělorusku před prezidentskými volbami v roce 2020 a po jejich skončení a na prohlášení mluvčího vysokého komisaře OSN pro lidská práva ze dne 6. ledna 2023 o soudních procesech v Bělorusku,

— s ohledem na zprávy o stavu lidských práv v Bělorusku z 4. května 2022 a 20. července 2022, které vypracovala zvláštní zpravodajka OSN pro situaci v oblasti lidských práv v Bělorusku Anaïs Marinová pro Radu OSN pro lidská práva, dále na výzvu odborníků OSN ze dne 10. října 2022 k okamžitému propuštění vězněného nositele Nobelovy ceny Alese Bjaljackého a dalších obránců práv v Bělorusku a na vyjádření mluvčí OSN pro lidská práva Raviny Shamdasaniové ze dne 3. března 2023 o odsouzení obránců lidských práv v Bělorusku,

— s ohledem na prohlášení ministrů zahraničních věcí skupiny G7 ze dne 4. listopadu 2022 o Bělorusku,

— s ohledem na prohlášení komisařky Rady Evropy pro lidská práva ze dne 3. března 2023 o odsouzení laureáta Nobelovy ceny Bjaljackého a dalších obránců lidských práv,

— s ohledem na prohlášení zástupkyně pro svobodu sdělovacích prostředků Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) Teresy Ribeirové ze dne 13. července 2022 o pokračující praxi věznění novinářů a pracovníků médií v Bělorusku, ze dne 15. září 2022 o dalším věznění novinářů v Bělorusku a ze dne 7. října 2022 o dalším pronásledování pracovníků v běloruském mediálním sektoru;

— s ohledem na čl. 132 odst. 2 a 4 jednacího řádu,

A. vzhledem k tomu, že od začátku pokojných demonstrací proti rozsáhlým podvodům při prezidentských volbách dne 9. srpna 2020 pokračuje Lukašenkův režim v tvrdých represích proti běloruskému lidu, při nichž jsou zástupci občanské společnosti, obránci lidských práv, opoziční aktivisté a mnozí další šikanováni, pronásledováni, zatýkáni, mučeni a souzeni za to, že se postavili proti režimu, proti systematickému porušování lidských práv nebo proti podpoře, kterou tento režim poskytuje ruské útočné válce proti Ukrajině; vzhledem k tomu, že k nezávažnějším formám represí i nadále patří trestní stíhání, které je stále velmi rozšířené;

B. vzhledem k tomu, že k březnu 2023 se na seznamu běloruských politických vězňů, který vede Centrum pro lidská práva Vjasna, nachází více než 1 450 osob, mezi nimiž je laureát Sacharovovy a Nobelovy ceny Ales Bjaljacki; vzhledem k tomu, že středisko Vjasna má informace o nejméně 2 900 osobách, které byly odsouzeny v politicky motivovaných trestních řízeních; vzhledem k tomu, že soudy Lukašenkova režimu vynesly v roce 2022 rozsudky v nejméně 1 200 politických procesech, byla zastavena činnost 215 tištěných médií a od roku 2020 byla v Bělorusku zlikvidována více než tisícovka nevládních organizací;

C. vzhledem k tomu, že Ales Bjaljacki, přední obránce lidských práv a zakladatel a předseda Centra pro lidská práva Vjasna, byl dne 12. února 2022 zatčen a umístěn do vyšetřovací vazby; vzhledem k tomu, že Alex Bjaljacki byl vězněn již v letech 2011 až 2014 a opět v roce 2021 poté, co v zemi proběhly rozsáhlé demonstrace za demokracii, které reagovaly na prezidentské volby konané v roce 2020; vzhledem k tomu, že dne 3. března 2023 proběhly politické procesy, v nichž byli Ales Bjaljacki, člen Centra pro lidská práva Vjasna Valjancin Stefanovič, obránce lidských Zmicer Salaujov a koordinátor kampaně „Zastánci lidských práv za svobodné volby“ Uladzimir Labkovič odsouzeni k deseti, devíti, osmi a sedmi letům vězení; vzhledem k tomu, že dne 3. listopadu 2021 byl ke tříletému trestu odsouzen Leanid Sudalenka, právník pobočky Vjasny z města Gomel, a téhož dne poslal soud na dva a půl roku do vězení i dobrovolnici pracující pro Vjasnu Taccjanu Lasicovou;

D. vzhledem k tomu, že novinář a člen Svazu Poláků v Bělorusku Andrzej Poczobut byl dne 18. března 2021 zatčen a později odsouzen ke třem letům vězení na základě obvinění z „veřejné urážky běloruského prezidenta“ a „podněcování k etnické nenávisti“; vzhledem k tomu, že dne 8. února 2023 jej krajský soud v Hrodně shledal vinným z nabádání k činnosti ohrožující národní bezpečnost Běloruské republiky a z podněcování etnických sporů a odsoudil jej k osmi letům vězení;

E. vzhledem k tomu, že novináři i nadále patří mezi ty, na které se režim zaměřuje nejvíce; vzhledem k tomu, že v současnosti je v Bělorusku ve vězení více než 30 novinářů; vzhledem k tomu, že do října 2022 běloruské orgány označily nejméně 29 nezávislých sdělovacích prostředků za „extremistické“ a zastavily jejich činnost; vzhledem k tomu, že podle Běloruské asociace novinářů je veřejný diskurz téměř zcela potlačen a sdělovací prostředky jsou tvrdě pronásledovány; vzhledem k tomu, že v důsledku úplného potlačení nezávislých sdělovacích prostředků už v Bělorusku neexistuje svoboda slova a režim vykonává plný dohled nad internetem;

F. vzhledem k tomu, že se všeobecně má za to, že obvinění Andrzeje Poczobuta a Alese Bjaljackého jsou politicky motivovaná a jejich cílem je umlčet nezávislé hlasy a potlačit svobodu projevu a sdružování;

G. vzhledem k tomu, že běloruské demokratické politické síly jsou i nadále terčem pronásledování; vzhledem k tomu, že Lukašenkův režim zahájil soudní procesy in absentia s vedoucími představiteli demokratického hnutí v Bělorusku a že řada lídrů a dalších představitelů demokratických opozičních stran je i nadále vězněna v nelidských podmínkách; vzhledem k tomu, že dne 6. března 2023 odsoudil městský soud v Minsku in absentia vedoucí představitelku běloruské demokratické opozice a předsedkyni Sjednoceného přechodného kabinetu Svjatlanu Cichanouskou k 15 letům odnětí svobody; vzhledem k tomu, že byli odsouzeni i další představitelé Koordinační rady, jmenovitě Paval Latuška k 18 letům a Maryja Marozová, Volha Kavalkovová a Sjarhej Dyleuski k 12 letům vězení; vzhledem k tomu, že tyto rozsudky byly vyneseny několik dní poté, co běloruský soud prodloužil osmnáctiletý trest manžela Cichanouské, disidenta a bojovníka za demokracii Sjarheje Cichanouského, o dalších 18 měsíců; vzhledem k tomu, že někteří z odsouzených jsou nositelé Sacharovovy ceny za svobodu myšlení;

H. vzhledem k tomu, že dne 17. října 2022 byl v politicky motivovaném procesu v Bělorusku vynesen neobvykle tvrdý rozsudek nad politickým vězněm Mikalajem Autuchovičem, který byl poslán na 25 let do trestanecké kolonie se zvýšenou ostrahou, a dalších 11 osob bylo odsouzeno k trestům v délce až dvaceti let;

I. vzhledem k tomu, že běloruské orgány opakovaně porušují lidská práva běloruských občanů, včetně práva na svobodu projevu, pokojné shromažďování a sdružování; vzhledem k tomu, že represe i nadále postihují všechny složky společnosti; vzhledem k tomu, že pronásledování jednotlivců pokračuje pod zástěrkou boje proti extremismu a terorismu; vzhledem k tomu, že v lednu 2022 vstoupila v platnost novela běloruského trestního zákoníku, která opět zavádí trestní odpovědnost za účast na činnosti neregistrovaných organizací; vzhledem k tomu, že v květnu 2022 běloruské orgány rozšířily trest smrti na pokusy o teroristické útoky, což je obvinění, které bylo dříve použito v trestních stíháních politických aktivitů; vzhledem k tomu, že běloruský režim i nadále výrazně omezuje svobodu sdružování; vzhledem k tomu, že v prosinci 2022 předložila běloruská vláda parlamentu návrh na změnu zákona o politických stranách, která by v konečném důsledku znamenala, že by byla de facto zakázána jakákoli strana, která by byla vůči režimu v opozici;

J. vzhledem k tomu, že v říjnu 2022 podepsal Lukašenka zákon o odstoupení Běloruska od prvního opčního protokolu k Mezinárodnímu paktu o občanských a politických právech, takže Výbor OSN pro lidská práva již není oprávněn přijímat a posuzovat individuální stížnosti na porušování lidských práv v Bělorusku, což byl pro pronásledované Bělorusy jeden z posledních prostředků nápravy;

K. vzhledem k tomu, že jedním z nástrojů, které Lukašenkův režim používá k umlčení opozice a veškerých hlasů zpochybňujících jeho režim, je administrativní šikana; vzhledem k tomu, že v lednu 2023 Centrum pro lidská práva Vjasna informovalo o zatčení nejméně 350 osob a o 141 případech takovéto politicky motivované administrativní šikany;

L. vzhledem k tomu, že stále dochází k pronásledování nezávislých odborových organizací; vzhledem k tomu, že běloruské státní orgány provedly legislativní změny, kterými rozšířily pravidla pro to, které organizace mohou být označeny za „extremistické"; vzhledem k tomu, že v červenci 2022 Nejvyšší soud Běloruska zastavil činnost čtyř velkých nezávislých odborových organizací a rozpustil Běloruský kongres demokratických odborů; vzhledem k tomu, že v lednu 2023 proběhl soud s předáky nezávislých odborů, v němž byli Henadz Fjadynič a Vasil Berasněv odsouzeni k devíti letům a Vjačaslav Areška k osmi letům odnětí svobody; vzhledem k tomu, že v únoru 2023 byli členové organizace Rabočy ruch (Hnutí pracujících) Sjarhej Šelest, Uladzimir Žurauka, Andrej Paheryla, Hanna Ablabová, Aljaksandr Hašnikav, Sjarhej Dzjuba, Ihar Minc, Valjancin Ceraněvič, Sjarhej Šamecka a Aljaksandr Kapšul odsouzeni k 11 až 15 letům odnětí svobody na základě obvinění z vlastizrady a z vytvoření extremistické organizace a účasti v ní; vzhledem k tomu, že běloruské ministerstvo vnitra neustále přidává na seznam extremistů a teroristů další aktivisty a představitele demokratického odborového hnutí;

M. vzhledem k tomu, že režim pokračuje v represích vůči právníkům za to, že se vyjadřují k právním otázkám, zastupují klienty v politicky motivovaných případech nebo že vystupují proti válce na Ukrajině; vzhledem k tomu, že od srpna 2020 přišlo nejméně 70 advokátů o licenci v důsledku svévolných rozhodnutí ministerstva spravedlnosti nebo politicky motivovaných řízení o zákazu výkonu advokacie; vzhledem k tomu, že v roce 2022 čelilo sedm advokátů politicky motivovaným trestním a správním řízením, byli zatýkáni, probíhaly u nich domovní prohlídky a byli vystaveni jiným druhům perzekuce; vzhledem k tomu, že Vital Brahiněc byl odsouzen k osmi letům vězení za to, že objajoval několik politických vězňů, mezi nimiž byl i Ales Bjaljacki;

N. vzhledem k tomu, že se neustále stupňují represe Lukašenkova režimu proti národnostním menšinám v Bělorusku, zejména proti polské a litevské menšině, kdy jsou mimo jiné zavírány školy, v nichž se vyučuje v menšinovém jazyce, a jsou pronásledovány organizace zastupující polskou menšinu, jako je Svaz Poláků v Bělorusku; vzhledem k tomu, že polská menšina i jiné národnostní menšiny jsou systematicky diskriminovány již řadu let, přičemž neznámějším případem byly represe proti Andželice Borysové and Andrzeji Poczobutovi;

O. vzhledem k tomu, že Lukašenkův režim pokračuje ve své politice rusifikace Běloruska, kterou sleduje strategický cíl marginalizace a úplné likvidace projevů běloruské národní identity, jazyka a kultury; vzhledem k tomu, že součástí této politiky je i zákaz národních a historických symbolů Běloruska, jako je bílo-červeno-bílá vlajka a historický znak „Pahonia", a uzavření mnoha nakladatelství, soukromých škol a kurzů běloruského jazyka;

P. vzhledem k tomu, že nelegitimní režim v Bělorusku nadále potlačuje svobodu náboženského vyznání a přesvědčení; vzhledem k tomu, že podle Koordinační rady bylo několik římskokatolických, řeckokatolických a pravoslavných kněží a protestantských pastorů terčem různých forem nátlaku od finančních postihů až po dlouholeté tresty vězení, přičemž jedním z postižených byl Sjarhej Rezanovič, odsouzený na 16 let;

Q. vzhledem k tomu, že političtí vězni čelí dalším represím a nelidským podmínkám; vzhledem k tomu, že političtí vězni jsou drženi v podmínkách, které jsou v rozporu s mezinárodními závazky Běloruska, čelí kázeňským postihům z malicherných příčin a jsou často umisťováni do korekčních cel; vzhledem k tomu, že političtí vězni soustavně upozorňují na svůj zhoršující se zdravotní stav, ponižování a špatné zacházení; vzhledem k tomu, že v některých případech byl zvýšen bezpečnostní stupeň vazby a byla svévolně prodloužena její délka, že vězňům je upíráno právo na korespondenci a političtí vězňové nemají nárok na návštěvy rodinných příslušníků, jak ukazuje i případ Paliny Šarendové-Panasjukové;

R. vzhledem k tomu, že tisíce Bělorusů byly různými způsoby donuceny opustit vlast a hledat útočiště v zahraničí; vzhledem k tomu, že běloruské orgány činí kroky k omezování práv Bělorusů žijících v zahraničí; vzhledem k programu Lukašenkova režimu „Cesta domů", v jehož rámci jsou Bělorusové, kteří v posledních letech opustili zemi, „zváni" k návratu do země s příslibem, že nebudou pronásledováni, pokud učiní oficiální přiznání; vzhledem k tomu, že mnozí z těch, kteří se do Běloruska vrátili, byli zatčeni, pronásledováni a v několika případech odsouzeni k trestu

vězení, protože se účastnili protestů, zveřejnili na sociálních sítích kritiku Lukašenkova režimu nebo poskytli finanční dar obětem represí v Bělorusku; vzhledem k tomu, že v lednu 2023 uvedl běloruský režim v účinnost zákon, který občanům žijícím v exilu obviněným z takzvaných trestných činů souvisejících s extremismem odejme státní občanství, přičemž na seznamu takových osob je nyní více než 2 000 jmen;

S. vzhledem k tomu, že ani po více než dvou letech nic nenasvědčuje tomu, že by běloruské orgány vyšetřovaly případy policejní brutality, které byly od protestů v srpnu 2020 předmětem mnoha tisíc oznámení, či případy usmrcení demonstrantů; vzhledem k tomu, že skutečnost, že za porušování lidských práv obvykle není nikdo potrestán, zhoršuje zoufalou situaci běloruského lidu; vzhledem k tomu, že neexistence právního státu znamená, že občanům není zaručeno právo na spravedlivý proces; vzhledem k tomu, že Bělorusko je jedinou zemí v Evropě, která dosud vykonává trest smrti;

T. vzhledem k tomu, že běloruské orgány se často uchylují ke sledování, cenzuře internetu a šíření dezinformací a používají technologie ke kontrole obyvatelstva; vzhledem k tomu, že tyto represivní praktiky jsou dalším krokem na cestě k digitálnímu autoritářství a potlačování digitálních práv běloruských občanů, což vede ke stále většímu zastrašování občanů a zmenšování občanského prostoru; vzhledem k tomu, že Lukašenkův režim rovněž uplatňuje represe vůči běloruským občanům žijícím v zahraničí;

U. vzhledem k tomu, že EU uvalila na jednotlivce a subjekty odpovědné za represe v Bělorusku sankce a poskytuje podporu běloruské občanské společnosti a nezávislým sdělovacím prostředkům;

V. vzhledem k tomu, že běloruské orgány nadále podporují Rusko v jeho neodůvodněné útočné válce proti Ukrajině tím, že mu umožňují využívat běloruské území k vojenským akcím proti Ukrajině; vzhledem k tomu, že nespočet běloruských občanů byl stíhán, protože podpořili Ukrajinu, kritizovali vládu za podporu ruské útočné války nebo informovali o pohybu ruských jednotek a vojenského vybavení v Bělorusku;

W. vzhledem k tomu, že dne 7. září 2022 vyzval Výbor ministrů Rady Evropy generálního tajemníka Rady Evropy, aby ve spolupráci se zástupci běloruských demokratických sil a občanské společnosti zřídil kontaktní skupinu pro Bělorusko; vzhledem k tomu, že dne 1. března 2023 proběhlo v Bruselu za účasti Svjatlany Cichanouské slavnostní otevření oficiálního diplomatického zastoupení demokratického Běloruska;

X. vzhledem k tomu, že v únoru 2023 oznámili běloruští činitelé záměr připojit běloruskou jadernou elektrárnu Astravec k síti a později zadat zakázku na druhý blok této elektrárny a pokračovat v rozvoji jaderné energetiky v Bělorusku; vzhledem k tomu, že výstavba této běloruské jaderné elektrárny probíhala v rozporu s mezinárodně uznávanými technickými normami a mezinárodními úmluvami; vzhledem k tomu, že z nejnovějších zpravodajských informací vyplývá, že běloruské orgány a ruský Rosatom, který byl odpovědný za výstavbu běloruské jaderné elektrárny, soustavně zastíraly skutečnou situaci v běloruské jaderné elektrárně a neposkytovaly podrobné informace o četných incidentech, k nimž v elektrárně došlo;

1. znovu potvrzuje svou solidaritu s běloruskými občany, kteří se i nadále zasazují za svrchované, svobodné a demokratické Bělorusko a riskují přitom svobodu a život; i nadále požaduje, aby běloruské orgány okamžitě přestaly utlačovat běloruské občany, aby byly okamžitě a bezpodmínečně propuštěni všichni političtí vězni a všechny osoby, které byly svévolně zadrženy, zatčeny nebo odsouzeny z politicky motivovaných důvodů, aby byla stažena všechna obvinění proti nim, byly plně rehabilitovány a finančně odškodněny za škody vzniklé v důsledku jejich nezákonného zadržování;

2. nadále co nejdůrazněji odsuzuje pokračující represe v Bělorusku, včetně těch, k nimž dochází prostřednictvím politicky motivovaných vykonstruovaných soudních procesů; odsuzuje systematický útlak běloruského lidu Lukašenkovým režimem, kvůli němuž od „ukradených“ voleb, jež proběhly dne 9. srpna 2020, byly tisíce Bělorusů nuceny uprchnout ze země; opakuje, že pokračující systematické represe představují závažné porušování lidských práv;

3. připomíná běloruským orgánům jejich povinnost dodržovat lidská práva všech běloruských občanů, včetně práva na svobodu projevu, pokojné shromažďování a sdružování; trvá na tom, že je třeba zajistit v Bělorusku dodržování základních svobod a lidských práv, právní stát a fungující nezávislé soudnictví; znovu vyzývá běloruské orgány, aby okamžitě zmírnily všechny rozsudky trestu smrti a urychleně zavedly moratorium na jeho používání, což by bylo prvním krokem k jeho úplnému a trvalému zrušení; odsuzuje nový zákon, který umožňuje ukládat trest smrti státním zaměstnancům a příslušníkům armády usvědčeným z velezrady; vyzývá k ukončení diskriminace žen a zranitelných skupin, včetně příslušníků menšin, osob se zdravotním postižením a osob LGBTQI;

4. opakuje, že legitimní požadavky běloruského lidu, který usiluje o demokracii založenou na lidských právech, základních svobodách, prosperitě, svrchovanosti a bezpečnosti, musí být splněny; opakuje své předchozí výzvy k uspořádání nových svobodných a spravedlivých voleb pod mezinárodním dohledem Úřadu pro demokratické instituce a lidská práva OBSE (ODIHR); připomíná, že EU a její členské státy neuznaly výsledky prezidentských voleb v roce 2020 a neuznávají Aljaksandra Lukašenku jako legitimního prezidenta Běloruska;

5. odsuzuje zadržení a odsouzení Andrzeje Poczobuta a odsouzení Alese Bjaljackého, Valjancina Stefanoviče, Zmicera Salaujova a Uladzimira Labkoviče jako projevy úsilí režimu o potlačení veškeré občanské angažovanosti v ochraně lidských práv a veškeré nezávislé žurnalistiky v zemi; odsuzuje opakované porušování jejich práva na spravedlivý proces a vyzývá k jejich okamžitému a bezpodmínečnému propuštění i k jejich plné rehabilitaci a odškodnění;

6. kritizuje odsouzení vedoucí představitelky běloruské demokratické opozice a hlavy Sjednoceného přechodného kabinetu Svjatlany Cichanouské a dalších členů Koordinační rady, konkrétně Pavala Latušky, Maryji Marozové, Volhy Kavalkovové a Sjarheje Dyleuského, v jejich nepřítomnosti; odmítá rozhodnutí soudu, podle nějž uplatňování demokratického práva kandidovat ve volbách představuje „konspiraci za účelem převzetí moci“; požaduje, aby Lukašenkův režim tyto rozsudky zrušil a stáhl veškerá obvinění proti těmto čtyřem aktivistům; trvá na tom, že žádnému aktivistovi odsouzenému za podporu prodemokratické opozice nebo za aktivní účast v takové opozici nelze zakázat, aby v Bělorusku kandidoval na volenou funkci; vyzývá členské státy, zejména ty, které hostí tyto význačné zástupce demokratických sil Běloruska, aby zajistily jejich bezpečnost a ochranu před Lukašenkovým režimem;

7. odsuzuje intenzivní šikanování a pronásledování odborových organizací; odsuzuje politicky motivované rozsudky vynesené nad nezávislými vůdci odborů, jako jsou Henadz Fjadynič, Vasil Berasněv a Vjačaslav Areška, a nad členy skupiny Rabočy ruch (Hnutí pracujících), které svědčí o naprostém přehlížení jejich lidských práv a jasném porušování mezinárodních pracovních úmluv;

8. odsuzuje skutečnost, že jsou v Bělorusku pronásledovány národnostní menšiny a jejich představitelé, například polská a litevská, ale i další, a stejně tak odsuzuje přijatá rozhodnutí, jejichž cílem je uzavření polských a litevských škol a zrušení výuky v těchto jazycích, jakož i zničení polských hřbitovů a památek; vyzývá běloruské orgány, aby zrušily veškerá opatření namířená proti národnostním menšinám a respektovaly jejich práva, včetně práva na vzdělání v menšinových jazycích;

9. odsuzuje skutečnost, že se politicky motivovaná soudní řízení konají za zavřenými dveřmi a není při nich dodržováno právo na spravedlivý proces, čímž tato země porušuje své mezinárodní povinnosti a závazky a což vede k tvrdým a neopodstatněným trestům pro představitele opozice; vyzývá delegaci EU pro vztahy s Běloruskem a diplomatická zastoupení členských států v Bělorusku, aby i nadále sledovaly a monitorovaly soudní procesy se všemi politickými vězni; vybízí Radu a Komisi, aby hledaly nové způsoby, jak dosáhnout propuštění všech politických vězňů; vyzývá Mezinárodní výbor Červeného kříže a další organizace, aby navštěvovaly politické vězně, zejména ty, které mají vážné zdravotní potíže;

10. odsuzuje zákon o občanství, který podepsal Aljaksandr Lukašenka a na jehož základě je možné připravit Bělorusy žijící v zahraničí o státní občanství; zdůrazňuje, že běloruské orgány porušují článek 15 Všeobecné deklarace lidských práv, jíž je Bělorusko smluvní stranou, který zaručuje právo na státní příslušnost a zakazuje jeho svévolné odejmutí; naléhavě vyzývá běloruské orgány, aby ukončily program „Cesta domů“;

11. zdůrazňuje, že je třeba důkladně vyšetřit zločiny, kterých se Lukašenkův režim dopustil na běloruském lidu; vyzývá členské státy, aby aktivně uplatňovaly zásadu univerzální jurisdikce a připravily soudní řízení s běloruskými státními činiteli, mj. i s Aljaksandrem Lukašenkou, kteří jsou odpovědní za systematické násilí a represe a zločiny proti lidskosti nebo se na nich podílejí;

12. znovu důrazně odsuzuje zapojení Běloruska do neodůvodněné a nevyprovokované útočné války Ruska proti Ukrajině; odsuzuje nepřátelskou rétoriku Lukašenkova režimu, která je namířena proti Ukrajině, a masivní šíření propagandy a dezinformací o této útočné válce; opakuje, že Lukašenka a další běloruští činitelé nesou za útočnou válku a válečné zločiny spáchané na Ukrajině společně odpovědnost a měli by být souzeni zvláštní tribunálem pro zločin agrese vůči Ukrajině a dalšími příslušnými mezinárodními soudy, a vyzývá EU a její členské státy, aby podporovaly úsilí vyvíjené v tomto směru; vyjadřuje podporu běloruským dobrovolníkům a partyzánům, kteří bojují za nezávislost Běloruska a pomáhají Ukrajině bránit se proti ruské útočné válce; uznává, že Lukašenkův režim je spolupachatelem státní podpory terorismu a komplicem státu, který používá teroristické prostředky;

13. se znepokojením si všímá toho, že v řadě oblastí pokračuje takzvaná integrace Ruska s Běloruskem, která se de facto rovná okupaci, a zejména si všímá postupné militarizace Běloruska a celého regionu, k níž mj. dochází rozmístěním ruských vojenských jednotek v Bělorusku, které představuje problém pro bezpečnost a stabilitu evropského kontinentu a probíhá navzdory vůli běloruského lidu; vyjadřuje politování nad rozhodnutím Běloruska vzdát se statusu země bez jaderných zbraní;

14. vyzývá EU a její členské státy, aby rozšířily a posílily sankce EU namířené proti jednotlivcům a subjektům odpovědným za represe v Bělorusku aby do nich zahrnuly všechny osoby podílející se na represích, kterými tento režim potlačuje demokratickou opozici a účastníky politických protestů, včetně soudců, státních zástupců, příslušníků policejních sil a správy věznic a trestaneckých kolonií, a aby zajistily náležité vymáhání sankcí; vyjadřuje politování nad tím, že Bělorusko nebylo zahrnuto do 10. balíčku sankcí proti Rusku a jeho podporovatelům; vyzývá k přijetí důvěryhodných sankcí vůči Bělorusům a běloruským subjektům podporujícím útočnou válku Ruska proti Ukrajině, k zavedení nezbytných opatření, která by zabránila obcházení sankcí EU vůči Rusku přes Bělorusko, a k uvalení omezujících opatření ve vztahu k Lukašenkovu režimu v Bělorusku, která by odrážela restrikce přijaté vůči Rusku; vyzývá k tomu, aby byl na sankční seznam zařazen potaš, který je hlavním zdrojem příjmů běloruského režimu;

15. vyzývá EU a její členské státy, aby na situaci v Bělorusku nadále upozorňovaly ve všech příslušných evropských a mezinárodních organizacích, zejména v OSN a jejích zvláštních orgánech, v OBSE a v Mezinárodní organizaci práce, s cílem zvýšit mezinárodní kontrolu, pokud jde o porušování lidských práv, posílit mezinárodní opatření přijímaná v reakci na situaci v Bělorusku a odvrátit snahy Ruska a jiných zemí o maření těchto opatření;

16. vyzývá EU a její členské státy, aby spolupracovaly s mezinárodními partnery, jako je Moskevský mechanismus OBSE a Rada OSN pro lidská práva, a s místními obránci lidských práv a zástupci občanské společnosti při sledování a dokumentování případů porušování lidských práv, při informování o těchto případech a při následných krocích, jejichž cílem je dosáhnout potrestání pachatelů a zajistit spravedlnost obětem; v této souvislosti oceňuje práci Mezinárodní platformy pro odpovědnost v Bělorusku a vyzývá EU a její členské státy, aby ji nadále podporovaly; vybízí Mezinárodní trestní soud, aby provedl náležité vyšetřování a inicioval přípravné řízení s běloruským režimem ve věci zločinů proti lidskosti;

17. vyzývá celé mezinárodní společenství, aby odmítlo návrh Běloruska kandidovat za východoevropskou skupinu na nestálého člena Rady bezpečnosti OSN na období 2024 až 2025;

18. vybízí členské státy, aby usilovaly o posílení mandátu a úřadu zvláštního zpravodaje OSN pro situaci v oblasti lidských práv v Bělorusku a mandátu Úřadu vysokého komisaře OSN pro lidská práva k hodnocení situace v Bělorusku, aby tyto úřady mohly přijímat a účinně zpracovávat individuální stížnosti běloruských občanů; vyjadřuje podporu výzvě, v níž se mezinárodní a běloruské organizace občanské společnosti dne 13. února 2023 obrátily na státy, jež jsou členy a pozorovateli v Radě OSN pro lidská práva, s žádostí o zřízení nezávislého vyšetřovacího mechanismu, který by doplňoval probíhající šetření Úřadu vysokého komisaře OSN pro lidská práva a navázal na něj, a vyzývá k tomu, aby pro činnost tohoto mechanismu byl zajištěn dostatek zdrojů a financování;

19. upozorňuje na zásadní úlohu, kterou při upevňování demokratických ambicí běloruského lidu sehrávají nezávislé sdělovací prostředky, odbory a organizace občanské společnosti, ať už v Bělorusku nebo v exilu; vyzývá orgány EU, aby posílily podporu v oblasti budování kapacit poskytovanou běloruské občanské společnosti, svobodným sdělovacím prostředkům, nezávislým odborům a prodemokratickým aktivistům v Bělorusku i v exilu; vyzývá Komisi a členské státy, aby nadále poskytovaly podporu běloruské občanské společnosti, nezávislým sdělovacím prostředkům a demokratickým politickým skupinám a strukturám, včetně Koordinační rady a Sjednoceného přechodného kabinetu; vyzývá běloruské demokratické síly, aby zachovaly a prosazovaly jednotu založenou na úsilí o dosažení cíle, jímž je svobodné, demokratické a nezávislé Bělorusko;

20. vyzývá orgány EU a členské státy, aby poskytly podporu a ochranu obráncům lidských práv a občanské společnosti v Bělorusku, jež čelí tvrdým zásahům, a aby mimo jiné v případě potřeby vydávaly mimořádná víza umožňující odchod z Běloruska; vyzývá orgány EU, aby i nadále podporovaly úsilí členských států o ochranu a přijímání Bělorusů přinucených k útěku z vlasti; vyzývá členské státy, aby poskytly podporu Bělorusům pobývajícím v EU, jejichž dokladům totožnosti brzy vyprší platnost a kteří nemají možnost doklady obnovit, jelikož se nemohou vrátit do Běloruska;

21. odsuzuje snahy Lukašenkova režimu o vymazání běloruské kultury a o uplatňování politiky rusifikace běloruského národa; vyzývá EU, aby podporovala běloruskou kulturu a běloruské kulturní organizace; kritizuje zamítnutí žádosti Alese Bjaljackého o to, aby jeho soudní proces byl veden v běloruštině, a nikoli v ruštině, i zamítnutí jeho žádosti o tlumočníka, což svědčí o protiběloruské politice Lukašenkova režimu; podporuje svátek běloruského lidu, který se slaví dne 25. března, tj. v den vyhlášení nezávislosti Běloruska v roce 1918;

22. vyzývá Komisi a členské státy, aby podnikly kroky, kterými zajistí, že zahraniční i domácí podniky působící v Bělorusku budou postupovat s náležitou péčí a převezmou odpovědnost za dodržování lidských práv v rámci své činnosti i činnosti svých dodavatelských řetězců v souladu s obecnými zásadami OSN; vyzývá všechny společnosti se sídlem v EU, aby ukončily vztahy se všemi běloruskými dodavateli, kteří otevřeně podporují násilný Lukašenkův režim nebo jinak porušují obecné zásady OSN; vyzývá Radu k uvalení sankcí na všechny běloruské nebo mezinárodní společnosti, které se neřídí uvedenými zásadami; důrazně vyzývá Lukašenkův režim, aby ukončil nucené práce v trestaneckých koloniích;

23. vyzývá Komisi, aby zřídila pracovní skupinu, která zahájí politický dialog se zástupci demokratického Běloruska s cílem vypracovat komplexní víceodvětvovou dohodu, která bude tvořit základ spolupráce s demokratickým Běloruskem v době, kdy současný režim již nebude u moci; opakuje, že by to mělo být spojeno s plánem na zajištění finančních a administrativních zdrojů, který by měl umožnit provedení a financování nezbytných reforem v zemi, jakmile to bude proveditelné; vítá vznik diplomatického zastoupení pro demokratické Bělorusko v Bruselu a vyzývá orgány EU, aby podporovaly tuto misi, jakož i „velvyslanectví běloruského lidu“;

24. opakuje, že je důležité navázat formální vztahy mezi běloruskými demokratickými silami a Parlamentem, a posílit tak zastoupení Běloruska na mezinárodní scéně; vyzývá proto k obnovení oficiálně uznávaného zastoupení demokratického Běloruska v Parlamentním shromáždění Euronest a v delegaci pro vztahy s Běloruskem;

25. zdůrazňuje, že je důležité posílit jednotu EU ve vztahu k Bělorusku, a to cestou diplomatické izolace současného režimu; kritizuje všechny kroky, včetně návštěv vysoce postavených činitelů u fakticky vládnoucích běloruských orgánů, které by mohly zpochybnit odmítnutí Unie uznat Lukašenkův režim; v této souvislosti kritizuje návštěvu maďarského ministra zahraničních věcí Pétera Szijjártóa v Minsku, která se konala dne 13. února 2023 a jež je v rozporu s politikou EU ve vztahu k Bělorusku a k útočné válce Ruska proti Ukrajině, a nesouhlasí s tím, že některé členské státy nadále vydávají schengenská víza osobám blízkým Aljaksandru Lukašenkovi;

26. znovu odsuzuje nedávné rozhodnutí Mezinárodního olympijského výboru (MOV) umožnit běloruským sportovcům účast na kvalifikačních závodech pro olympijské hry v Paříži 2024 pod neutrální vlajkou, což je v rozporu s mnohostrannou izolací Běloruska a bude běloruským režimem zneužito k propagandistickým účelům; vyzývá členské státy a mezinárodní společenství, aby na MOV vyvíjely tlak s cílem zvrátit toto rozhodnutí a aby zaujaly podobný postoj k veškerým dalším sportovním, kulturním nebo vědeckým akcím;

27. vyjadřuje vážné znepokojení nad situací v oblasti jaderné bezpečnosti v běloruské jaderné elektrárně a nad plány Běloruska na další rozvoj jaderné energetiky;

28. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě, Komisi, místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, vládám a parlamentům členských států, vysokému komisaři OSN pro lidská práva, generálnímu tajemníkovi Organizace spojených národů, Radě Evropy, Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, Mezinárodní organizaci práce, Mezinárodnímu výboru Červeného kříže, představitelům běloruských demokratických sil a orgánům, které de facto řídí Běloruskou republiku.